Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 35. | Torsdag den 30. August 1888. | 3. Aarg.

Indhold: Politiske Breve. — Lad os ikke tabe Hovedet. — Til Bønderne paa den danske Rigsdag. — De nødlidende og Folkekirken. — Ejendomsret og Ejendomsuret — Optegnelser af vestjysk Folkesprog. — Bekjendtgj.

Politiske Breve.

XXI.

Grev Holsteins Forslag om et Delegeretmøde af Venstremænd i Efteraaret har bragt noget Røre i de politiske Vande, og større og mindre politiske Profeter har været ude med Varsler om hvad dette monne betyde. Vor største politiske Profet, — „Morgenbladet"s Redaktion, — udtyder det saaledes, at Greven vil benytte Delegeretmødet til at udrense alle de Venstremænd der staar paa den sorte Tavle hos „Morgenbladets" Redaktører. Men skjøndt jeg ellers har den dybeste Agtelse for „Morgenbladet", som man altid bør have for sine Overordnede, saa tror jeg dog, — i al Ærbødighed, — at dette ikke er Meningen. Thi „Politiken" gik gladelig ind paa Tanken om Delegeretmødet. Men nu er det jo netop „Politiken" med al dens Væsen og alle dens Gjerninger, at „Morgenbladet" vil have udrenset. Og det er næppe rimeligt, at „Politiken" saa rask var gaaet ind paa Tanken om et saadant Møde, hvis den havde Anelse om, at det var den det skulde gaa ud over.

Der er ogsaa et andet Tegn der tyder paa, at Grev H. ikke omgaas med saa blodtørstige Tanker som at ville myrde en hel Del Venstremænd. Man vil mindes, at han skrev sin Artikel, — ikke i „Morgenbladet," — ikke i „Politiken," men, — i „Roskilde Dagblad." Men naar Grev H. skriver en opsigtvækkende politisk Artikel i et lille Provinsblad, saa har dette noget at betyde. Han véd at baade „Morgenbladet" og „Politiken" med største Fornøjelse havde laant ham Hus. Naar han derfor gaar disse to stolte Paladser forbi og træder ind i den mere tarvelige Bolig i Roskilde, saa betyder dette ganske vist, at han har den største Agtelse baade for det ene og det andet af de stolte Paladser, men han vil ikke fornærme den ene ved at gaa ind til den anden, han vil holde Fred og Venskab baade med den „højeste Oplysning" og med „Venstres ledende Organ," og han ønsker at sprede Fred og Venskab ud over det hele Venstre.

Grev Holstejn er, — idetmindste noget af, — en virkelig Politiker. Med Verdensmandens Ro har han set hen paa de Kampe hvormed Venstre i de senere Aar har sønderrevet sine egne Indvolde. Han har gjort sit Bedste for at forhindre disse Kampe, han har personligt holdt sig saameget udenfor dem som muligt, han har, som der staar i Visen, rolig set Filisterne tumle ved sin Fod, og han er, — mærkværdig nok ikke selv blevet en Filister. Nu vil han gjøre et Forsøg paa at samle de forskjellige Venstrehoveder under én Hat. Han vil ikke slaa den høje, sorte Begravelseshat af „Morgenbladets" Hoved, heller ikke den flotte Pariserhat af „Politikens" Hoved, men han vil prøve paa at sætte en almindelig stor Venstrehat over begge to, og saa vil han bruge Delegeretmødet til at give dem et Dunk i Venstrehatten, saa den kommer til at skjule baade Begravelseshatten og Pariserhatten.

Hvis dette er Meningen med Delegeretmødet, saa har det min fulde Sympathi. Thi vistnok bærer ogsaa jeg min Hat som jeg vil. Men kan det lykkes Grev H. at faa en Fælleshat ned over de andre, saa kryber jeg ind under med. Om det kan lykkes, derom tør jeg intet sige. Men det vilde være ønskeligt om det lykkedes.

Under alle Omstændigheder vil et saadant Delegeretmøde bidrage til at bringe større Klarhed i Forholdene, og det kan ikke nægtes, at dette trænges der i høj Grad til, thi den politiske Situation indenfor Venstre er i høj Grad grumset. Der er et Dyr der kaldes en Blæksprutte. Den bærer dette Navn fordi

den gjemmer i sig en sort, blækagtig Vædske, som den er i Stand til at spy fra sig, naar den er angst for en eller anden Forfølger. Vandet bliver derved grumset, og Fyren undslipper. Det kan ikke nægtes, at der er adskillige Venstreblade, som paa en paafaldende Maade minder om disse Blæksprutter. Kjendetegnet paa dem er en forsoren Radikalisme. Nu véd imidlertid baade de selv og mange andre Mennesker, at deres Radikalisme er ligesaa forloren som den er forsoren. Det er ganske simpelt Rabalder, Papirspenge, som *ikke* paa Anfordring omvexles med Handlingens Guld, fordi der ikke er og aldrig har været noget af Handlingens Guld i Banken. Men nu gjælder det for dem om at dække over denne Fattigdom paa Handlingens Guld, som for længe siden er opdaget af fornuftige Folk. Det gjør de saa, dels ved at udstede den ene Papirsseddel efter den anden, lydende paa et stedse radikalere Beløb, dels ved at overblække andre, som de der føre en „Selvopgivelsens" Politik. De lever af politisk Angiveri og politisk Mistænkeliggjørelse af deres egne Partifæller. Heraf kan man leve godt, men det er et Spørgsmaal om man kan leve længe.

Den forlorne Radikalisme har været, og er tildels endnu, Ulykken ved Venstres Politik. Der har været godtroende Venstremænd, som har ment det ærligt med deres Radikalisme, som har været villige til næsten et hvilkensomhelst Offer for at gjennemføre Venstres Sag. Men aldrig nogensinde er ærlige Folk blevet taget bedre ved Næsen end disse godtroende Venstremænd af de forlorne Radikalister. Thi det som *de* vilde offre, — det var fra 50 Øre indtil 10 Kr. til Demokratiets Fond aarligt. — Nu mærker de at man har begyndt at opdage dem, — og saa sprutter de løs med deres radikale Blæk. Blodet er dyrt, det skal man passe paa. Men Blækket koster kun nogle Øre Pæglen.

Muligvis vil Delegeretmødet, — hvis det forøvrigt kommer istand, — komme til at beskjæftige sig med, om det er den forlorne Radikalisme, der skal lede Venstres Politik eller den rolige, besindige Fremgangsmaade uden noget vanærende Forlig, men med saglig Forhandling paa alle Omraader. Imellem disse to Retninger synes et Forlig imidlertid temmelig tvivlsomt, hvis man da ikke, som enkelte Blade synes at prøve paa, vil staa med det ene Ben i den saglige Forhandling og med det andet i den forlorne Radikalisme.

Der synes at være tre Muligheder for Venstres Politik i den nærmeste Fremtid. Enten vil den forlorne Radikalisme igjen faa Overtaget, og vi vil derved komme til at berede os Ydmygelser, større end dem vi allerede har modtaget. Eller ogsaa vil den saglige, rolige Forhandlingspolitik, som paa den ene Side ikke indlader sig paa noget vanærende Forlig, men paa den anden Side bryder helt og holdent med den forlorne Radikalisme, faa Overhaand; og da vil Venstre sikkert omend langsomt vinde sin Indflydelse paa Lovgivningsmagten tilbage igjen. Eller ogsaa vil den Retning faa Overhaand, som paa den ene Side holder paa Forhandlingspolitiken fuldtud, men som ikke har Mod til at bryde med den forlorne Radikalisme. Sker dette, — og det er maaske det sandsynligste, — saa ender det hele med Vrøvl og formodentlig tilsidst med nye Ydmygelser.

At et Delegeretmøde vil kunne bidrage til at klare disse forskjellige Muligheder er utvivlsomt, og derfor er det sikkert at det vil kunne gjøre Gavn. Om det derimod vil lykkes Grev Holstejn at finde den Fælleshat der kan forene alle disse Hoveder, — det anser jeg for meget tvivlsomt. Delegeretmødet vil enten føre til større Enighed i Venstre eller til større Splid. Dette er vistnok alt hvad der for Øjeblikket kan siges om det. Men det er heller ikke saalidt.

Lad os ikke tabe Hovedet.

Nogle Mennesker ser Folkenes Lykke deri, at enkelte Personer: Konger og Embedsmænd, har den store Mængde under Formynderskab. Efter deres Mening hører det først og fremmest til borgerlig Velopdragenhed, at man med taalmodig Glæde kan indordne sig under de styrende Enkeltmænd og alle de Indretninger, som er disses Værk. Andre holder for, at „Mands Vilje er Mands Himmerig," og at alle derfor bør have Lov til baade privat og politisk at være sin egen Lykkes Smed. Og de holder endvidere for, at naar Sandhedens og Kjærlighedens Ord lyder mellem Mennesker med frigjorte Viljer, skal det heles Tarv nok blive røgtet.

Vi, som staar paa det sidste Stade, sejler ikke med Damp for Tiden. Vi har det ikke saaledes, at vi kan fyre med Taler og Protester under en stor Maskine og saa skyde en vældig Fart. Vort Skib er et Sejlskib; vi har Brug for Vind og Strøm. Men i Øjeblikket har vi begge imod os. Vi er nødte til at ligge for Anker, til Vinden slaar om, og Strømmen skifter, og det bærer ad vor Kant. Hvad har vi saa at gjøre, indtil dette sker. For det første skal *Haabet* om bedre Tider holde os vaagne, saa vi er rede til at gjøre Brug af Vind og Strøm, naar de ændre sig til vor Fordel. Og de vil ændre sig. Frihedens Sag har sine store Arbejdstider, da de Ord, som ejer Frigjørelsens Kræfter, stryger som en Storm gjennem Folkesindene og tager alle med sig, enten de vil eller ej. I saadanne Tider er det, som om alle Forhold stiller sig til Frihedens Tjeneste som en bred Strøm, der fører den rette Vej. Ligesom der er Jordskjælv, der ændrer Fastlandets Skikkelse: højner det lave og lavner det høje, saaledes kjender man ogsaa „Havskjælv" — „Havgjærdinger" kaldes de i en gammel nordisk Bog —, som i mægtige Bølgerejsninger skaber nye Strømme, idet Grundene sænkes, og Dybderne gror op. Folkehavene gjennembæves af slige Skjælv med kortere eller længere Mellemrum. Vi mindes den store franske Revolution og 1848. At vi ikke har haft det sidste Havskjælv paa Jorden endnu, tør vi vel nok være visse paa. Saa gammel og kold

er Jorden dog ikke bleven endnu, at den i Længden rolig vil finde sig i de daarlige Strømme, som omspænder den. Nej, en Dag ryster den sig, standser de gamle ulykkebringende Strømmes Gang og baner Vej for nye, som bærer mod Folkelykke. Paa en saadan Dag maa vi haabe.

Muligvis nødes vi til at ligge for Anker lang Tid endnu. Ventetiden bør blandt andet bruges til Uddannelsen af sødygtigt Mandskab. Til Sødygtighed paa Frihedens Skude hører som Nr. 1 Selvstændighedens Æresfølelse, ja den er egentlig ikke blot Nr. 1, den er alle Numre; thi i alt, hvad et Frihedsmenneske foretager sig, vil han vogte paa, at denne Æresfølelse sker sin Ret baade for hans eget og for andres Vedkommende. Saa daarlig er ingen Tid — det maa vi vide, at Friheden slet ingen Sejre kan vinde. Thi *medens dens Fremgang standser i den øverste Landsstyrelse, kan den nok faa stærkere og stærkere Tag i Enkeltmands Sind.* Friheden som Livsanskuelse, det vil sige som Kompas for al vor Færd, har meget at udrette i den Tid, vi ligger for Anker. I Hjemmene mellem Ægtefolk, mellem Forældre og Børn, mellem Husbondsfolk og Tyende og blandt Tyendet indbyrdes kan Agtelsen voxe for „det Liv saa frit, som lader hver beholde sit," og Kjærligheden fremmes til „hver Glædens Urt, som ej gjør andre Livet surt." Og Selvstændighedens Æresfølelse højnes gjennem alt hæderligt Arbejde. Jo mere Kræfterne bruges vel i Kirke og Skole, paa Mark og Sø, i Stald og Lade, ved Centrifugen og i Værkstederne, jo fastere bliver vor Selvstændighed i Verden. Desuden vokser den, naar der drives paa gode Idrætter, som tager Vejret fra alle de Daarligheder, der kappes om Prisen med hinanden i vort Folk, særlig i dets Ungdom. Folk, der for Alvor øver sig i „at ramme Prikken" og at magte deres Lemmer, faar under god Ledelse en Trang til at holde paa sig selv, saa Dagdriveriet og Bajerskølsvælgeriet bliver en Modbydelighed for dem. Og endelig kan der saa godt i Stilstandens Dage gjøres adskilligt ad privat Vej for at fremme Selvstændighedens Æresfølelse hos Samfundets Stedbørn. For at nævne noget, skal det siges, at naar den lille Lov af 20. April 1888 om Tilsyn med Plejebørn har følgende § (3): „Tilsynet med Plejebørn overdrages i hver Kommune en eller flere paalidelige Mænd eller Kvinder, som Kommuneraadet dertil kan formaa" — saa peger den paa et smukt Arbejde. Hvad kan „paalidelige" Mænd og Kvinder ikke være for mangt et Plejebarn hvis de vil!

Skjønt jeg altsaa sætter stort Haab til Vindskifte og Strømkæntring, saa glemmer jeg dog ikke, at sovende Mennesker udelukker sig selv fra „de store Dages" Velsignelser. Det gjælder om, at Frihedens Skude har mange vaagne og arbejdsdygtige Folk om Bord, naar *vor* Time kommer. Der er noget, som Videnskaben kalder „de mindste Virkningers Grundsætning." En svag Haand kan i Følge denne Sætning bringe en stor Kirkeklokke i saa stærk Svingning, at den lyder med klangfulde Slag. Haanden skal bare stadig væk give Klokken Stød paa Stød i samme Retning. Summen af mange Smaastød bliver et stort Udslag til sidst. De mindste Virkningers Grundsætning gjælder ogsaa i Aandslivet. Naar mange enkelte, selv om det i alle Henseender er Smaafolk, ved deres Arbejde giver Tankerne og Viljerne Stød efter Stød i Retning af Selvstændighedens Æresfølelse, saa bliver Udslaget med Aarene et Folk med Fribaarenhedens Styrke.

Vi maatte nødig tabe Hovedet i de trange Tider. De, som troede at en fri Forfatnings snarlige Godkjendelse i Landsstyrelsen betød: *alt vundet*, tror naturligvis ogsaa, at et Nederlag i Storpolitiken betyder: *alt tabt.* Men Betingelsen for en lysere Fremtid for frisindede Folk ligger i den Erkjendelse, at *der er andre gode Virksomhedsomraader til i Verden end Storpolitikens.* Lad os se Stillingen, som den er, med blotte Øjne og hverken med sorte eller med lysegrønne Briller. Og Stillingen er den, at folkeligt Selvstyre i Landets øverste Ledelse kan vi for Tiden ikke sætte igjennem; thi vi har baade Estrup, Bismarck, Rusland og meget andet imod os. Men Stillingen er tillige saadan, at hverken Estrup, Bismarck, Rusland eller alt det øvrige, som er os imod, kan svinebinde os paa alle de Pladser, som Frihedens Banner bør vaje over.

J. P. Kristensen-Randers.

Til Bønderne paa den danske Rigsdag.

Forleden Dag kom en Mand om til mig med et lille trykt Hæfte i Haanden. „God Dag!" „Tak! — Velkommen!" Se her har jeg „*Lov om Hegn*, stadfæstet af Christian IX. d. 6te Marts 1869." „Vil du ikke læse det Punktum der" — han pegte paa „Naar" i § 4 og rakte mig Loven. Saa læste jeg: „Naar nyt Hegn forlanges rejst, bør dette saa vidt muligt opføres inden 1 Aars Forløb; dog kan Udsættelse, efter Bestemmelse af det sagkyndige Skjøn, finde Sted, hvor Omstændighederne tale derfor, men ikke ud over 5 Aar, og forsaavidt Udsættelse tilstedes udover 3 Aar, skal den, der har forlangt Hegnet rejst, efter Forløbet af 3 Aar kunne foranstalte det Tilbagestaaende opført mod at erholde Udgifterne derved tilbagebetalte af den Paagjældende med Halvdelen ved Udgangen af hvert af de to paafølgende Aar." „Naa", sagde Manden, da jeg var færdig med Læsningen, „forstaar du *det*?" „Ja ser du, naar din Nabo forlanger Hegn rejst mellem dig og ham, saa har det sagkyndige Skjøn Lov til at trøste Dig med 5 Aars Udsættelse; men din Nabo skal ikke være Rettens Stedbarn, og derfor maa han, naar 3 af de 5 Aar er gaaede, lave Hegn for dine Penge, og I har saa Lov begge to til at være gale paa hinanden Resten af jert Liv." — „Naa saadan!" sagde han, „maa jeg ikke faa en Blyant og lidt Papir?" „Jo, værs'go." Da han

havde kradset lidt, gav han mig Papiret med de Ord: „Aa, sæt Meningen af dette her i *Enhver Sit*.“

Her er Meningen: „I Bønder som sidder i den danske Rigsdag, maa naturligvis tit lade Juristerne sætte Lovforslagene i Stil, og det er der ikke noget at sige til. Men gjør mig den Tjeneste, ikke at sige ja til noget, som I ikke selv forstaar. Sig blot ja til det, som er let at forstaa, og som kan faa Folk til at forliges, i Stedet for at sætte dem i Haarene paa hverandre.“

(Meddelt af J. P. Kristensen-Randers.)

De nødlidende og Folkekirken.

Under denne Titel har Pastor Friis-Hansen skrevet nogle Artikler i „Højskolebladet.“ Han begynder at give en varm Skildring af al den Ulykke Fattigdommen medfører. Han kritiserer skarpt og rigtigt vort offentlige Fattigvæsen, som ikke kjender Forskjel paa værdige og uværdige trængende, som knækker og nedtrykker den fattige istedetfor at rejse ham op, og som stadig gjør Kløften mellem de fattige og de bemidlede større. Alt dette er godt og rigtigt. Men jeg er bange for at det Middel Pastor F-H. foreslaar for at afhjælpe disse Misligheder ikke vil vise sig praktisk. Han foreslaar nemlig at indrette en *kirkelig Fattigpleje*, som kan overtage Forsørgelsen af de værdige Trængende. Han gjør meget rigtig opmærksom paa, at ligesom Messias skulde komme med Hjælp for de fattige og fortrykte, saaledes udmærkede Oldtidens Kirke sig ved sin Fattigpleje, Middelalderens Kirke viste sig som de fattiges Ven, og den katholske Kirke har endnu den Dag i Dag en ikke ringe Omsorg for sine fattige Børn. I Modsætning hertil fremhæver Pastor F-H., *at vor Kirke intet gjør* for at afhjælpe Nøden. Dette kan være meget rigtigt. Men naar han tror, at vor Kirke, som Institution betragtet, vil kunne gjøre noget, saa tager han vistnok fejl.

Hvad var nemlig Grunden til at den gamle Kirke kunde gjøre noget? Grunden var ikke alene den, at den stod i den første Kjærligheds Varme, og at Mindet om den Maade hvorpaa Jesus Kristus havde stillet sig til Samfundets Stedbørn var saa levende, saa man følte det som en uafviselig Pligt i den Henseende at følge hans Fodspor. Men Grunden var ogsaa den, at den gamle Kirke var et virkeligt afsluttet Samfund med en bestemt Organisation. Det kan ikke nytte om Kjærligheden er aldrig saa stor, og om Viljen er aldrig saa god, naar der ikke er et Samfund med en bestemt Organisation og en bestemt Myndighed, saa vil ethvert Forsøg paa i Fællesskab at løse store Opgaver, nødvendigvis strande. Den katholske Kirke er ogsaa et bestemt Samfund med sin særlige, af Staten uafhængige Organisation og sit særlige Overhoved for hvis Myndighed alle bøjer sig. Det er meget muligt, at der i den katholske Kirke ikke er mere personlig Offervillighed hos de enkelte end i den lutherske Kirke. Men netop fordi der er en Organisation og en bestemt Myndighed, netop derfor er det muligt at samle de mange spredte Kræfter til en fælles Optræden. Og denne Samling af Kræfterne bidrager saa atter til at hver enkelt virker med større Kraft.

Men vor Folkekirke er ikke noget bestemt Samfund der staar uafhængig af Staten. Den har ingen Organisation og ingen særlig uafhængig Myndighed. Nu vil maaske Pastor F-H. sige, at der er jo intet til Hinder for, at Folkekirken danner en Organisation paa Fattigplejens Omraade. Nej, i og for sig er der intet til Hinder derfor. Der er ingen der vil forbyde det, og mange vilde maaske være glade ved det. Men *Forholdene* vil forbyde det, Bestræbelserne vil totalt mislykkes. Sagen er nemlig den, at en Folkekirke kan ikke træde op som Samfund, som Organisation paa et enkelt Omraade, naar der ikke er Spor af selvstændig Organisation paa andre Omraader. Man kan tage et lille Stykke Jord ud af en stor Mark og sige: Nu dyrker jeg det og lader det andet ligge. Men man kan ikke tage et lille Omraade af Folkekirken og sige: Nu organiserer vi os her, og saa lader vi det andet ligge. Jøderne her i Landet og Sekterne, de kan organisere en selvstændig Fattigpleje, thi de danner selvstændige Samfund. Og saavidt vides har de ogsaa alle gjort det. Men Folkekirken kan ikke, thi Folkekirken er ikke en lille Stat i Staten, men den er blandet sammen med Staten. Det er ikke muligt at sige hvor Folkekirken begynder og hvor Staten hører op, thi allevegne hvor Folkekirken er, der er ogsaa Staten. Og heller ikke i aandelig Henseende har Folkekirken sine bestemte Grænser. Det er jo nemlig ikke saadan, at de troende høre med til Folkekirken og de vantro høre ikke med. Enhver der ikke har udmeldt sig af Folkekirken hører med til den, enten han tror eller ej. Det langt overvejende Antal af Landets Fritænkere høre jo med til Folkekirken. Hvis nogle Præster har Ret, saa er jo det langt overvejende Flertal af Folkekirkens Medlemmer vantro Mennesker. Men er det nu Pastor F-H.s Mening, at denne kirkelige Fattigpleje kun skal modtage Bidrag af Folkekirkens troende Medlemmer? Eller er det Meningen, at ogsaa de vantro Medlemmer af Folkekirken maa give Bidrag, men de maa f. Eks. ikke være med i Bestyrelsen? Det rimeligste er vel, at ligesom Folkekirkens vantro Medlemmer faar Lov til at være med at lønne os Præster, og faar Lov til at være med i Bestyrelsen af baade det ene og det andet folkekirkelige, saadan vilde de ogsaa faa Lov til at give Bidrag til den kirkelige Fattigpleje og være med i Bestyrelsen af den. Men hvad blev der saa af den *kirkelige* Fattigpleje? Sagen er den, at Pastor F-H. forveksler *Kirke* og *Folkekirke*. Han taler stadig om *Kirke;* men snart synes han herved at forstaa den troende Menighed, snart Folkekirken. Men i og for sig har de to Ting jo ikke det mindste med hinanden at gjøre. Man kan være i den troende Me-

nighed uden at være i nogensomhelst Folkekirke. Og en Folkekirke kan bestaa af lutter vantro Mennesker.

Nej, en *kirkelig* Fattigpleje der tillige skal være *folkekirkelig*, det er en Modsigelse, foruden at det er en Umulighed, hvor Kirken eller Folkekirken ikke er et organiseret Samfund. Den eneste kirkelige Fattigpleje der under de nu bestaaende Forhold kan være Tale om, det er den, at troende Mennesker slutter sig sammen i større eller mindre Kredse, for at afhjælpe Nøden saalangt de kan naa. Der bliver vistnok i den Retning gjort ikke saa lidt, særlig af den indre Mission. Enhver udpræget kirkelig Retning indenfor Folkekirken vil have en vis Tilbøjelighed til at organisere sig paa egen Haand. Og med Organisationen begynder ogsaa Fattigplejen, særlig overfor dem der høre med til den paagjældende kirkelige Retning. Dette foregaar efter den naturlige Udviklings Gang. Men at ville organisere Fattigplejen i en Folkekirke, der ikke alene omfatter forskjellige kirkelige Retninger, og en stor Mængde der er ganske kirkelig ligegyldig, men ogsaa mange Fritænkere af forskjellig Slags, uden at der er nogetsomhelst Baand der binder disse forskjellige Elementer sammen, nogensomhelst Myndighed de alle bøjer sig for, — det vil være ganske frugtesløst. Det kan ikke nytte noget, at de lutherske Kirker vil indbilde sig at de, ligesom den gamle Kirke og den katholske Kirke, kan optræde paa egen Haand som et særligt Samfund. De maa tage Følgen af deres underlige Forbindelse med Staten. Og Følgen heraf er blandt andre den, at hvad de lutherske Folkekirker skal udrette paa Fattigplejens Omraade, det kan de kun udrette gjennem Staten, hvis det skal have nogensomhelst Betydning. Hvor Stat og Kirke staa uafhængigt overfor hinanden, som to lige berettigede Samfund med hver sin Organisation, hver sin Myndighed, — der kan der være Tale om at de kan have hver sin Fattigpleje. Men hvor Kirken, som hos os, gaar fuldstændig op i Staten, og er fuldstændig afhængig af den, har samme Myndigheder som Staten, der kan Kirken aldrig optræde som „Institution“ hverken i den ene eller den anden Retning; dertil mangler den baade de udvortes og indvortes Betingelser. Det eneste de Kristne i Folkekirken kan gjøre, — foruden de større eller mindre private Bestræbelser for at afhjælpe Nøden, det er at paavirke Staten til ved sine Love at ordne Samfundet paa en saadan Maade saa Nøden afhjælpes.

(Sluttes.)

Ejendomsret og Ejendomsuret.

I.

Det egentlig brændende Spørgsmaal i vor Tid er Ejendomsspørgsmaalet, Spørgsmaalet om Ejendommens Fordeling. Der var en Tid, da man mente, at naar et Folk havde faaet politisk Frihed med almindelig Stemmeret, saa var alting godt. Men nu viser det sig, at i alle Lande med politisk Frihed, der dukker det sociale Spørgsmaal frem; og det sociale Spørgsmaal, det er netop Spørgsmaalet om Ejendomsfordelingen. — De Mægtige i Verden havde en dunkel Anelse om, at dette Spørgsmaal skjulte sig bagved den politiske Frihed, og derfor modsatte de sig den. De Fattige i Verden kommer til bestandig større Klarhed over, at den politiske Frihed er eller kan blive en Løftestang for dem til at hæve deres økonomiske Stilling, derfor holder de paa den almindelige Valgret. Og alle Vegne, hvor den ikke er indført, der arbejder man for at faa den indført. Men fattige Folk kan ikke leve af at afgive sin Stemme paa Valgdagen. Naar de derfor holder paa den almindelige Stemmeret, saa er det med den bevidste Hensigt, at de vil bruge den til derved engang at tilvejebringe en eller anden Forandring i Ejendomsforholdene.

Jeg tror, at ogsaa vi Venstremænd har godt af at gjøre os dette klart. Vi maa ikke opfatte Sagen saadan, at Meningen med den almindelige Stemmeret er bare den, at nogle Venstremænd skal være Ministre i Stedet for nogle Højremænd, og at saa forøvrigt alting skal gaa i den gamle Skure. Nej, vi maa stille det klart for os, at det, som ligger bagved det hele, det, som den almindelige Stemmeret i de allerfleste Lande vil føre til, det er Fordringen om en anden Ejendomsfordeling. Det er ikke sikkert, at den Fordring vil blive rejst af noget Flertal i vort Folk i vor Tid. Men umuligt er det ikke, og under alle Omstændigheder vil den Fordring engang blive rejst af et Flertal. Og saa er det godt itide at tænke lidt over, hvordan man vilde stille sig til den Fordring, om man saa ogsaa kunde blive ved at være Venstremand, det vil sige: holde paa Folkets, Flertallets Ret til at styre. — Det er jo nemlig Venstres Grundsætning: Flertallet har Ret til at styre. Men førend man hylder den Grundsætning, skal man betænke, at Flertallet en Gang vil rejse Ejendomsspørgsmaalet, og om man saa ogsaa kan være med til det. Det har selvfølgelig i Øjeblikket ingen egentlig praktisk Betydning, og jeg kan forstaa, at Venstremænd kan sige: Det ligger ikke for, det behøver vi ikke at tage Stilling til. Men de, som ikke vil tage Stilling til det, — ja, de kan maaske blive ved at være gode Venstremænd i deres Levetid, men hvis de levede 50 Aar endnu, saa vilde de mulig være Højremænd. Maaske endogsaa, hvis de kun levede 25. Men heldigvis! de fleste af os Venstremænd har ingen Udsigt til at leve 25 Aar endnu, i det mindste som Politikere, der er i i Virksomhed.

Det er Reaktionens stadige Raab, at Demokratiet fører til Afgrunden. Dette er der noget sandt i. *Enten* fører Demokratiet til en retfærdigere Fordeling af Ejendommen, *eller* ogsaa fører det til Afgrunden. Thi fører det ikke til det første, saa vil det føre til Revolution. Thi Demokratiet erklærer, at alle Mennesker har lige Rettigheder, — og det har Demokratiet lært af Kristendommen; — men har det først rigtig sat sig fast i Folkenes Bevidsthed, at alle Mennesker

har lige Ret, saa vil de enten gjennemføre det, ogsaa paa det økonomiske Omraade, saa enhver faar et passende Udbytte af sit Arbejde, eller ogsaa vil de gjøre Revolution. Dette er saa sikkert, som at 2 og 2 er 4, og man gjør vel i at betænke det, før man bliver Demokrat.

Det var den uretfærdige Ejendomsfordeling, der lagde de gamle Samfund i Grækenland og Rom øde. Den store græske Tænker Plato siger de mærkelige Ord: „Enhver af de græske Stater er ikke én, men den indeholder i det mindste to Stater, hvoraf den ene bestaar af Rige, den anden af Fattige.“ Dette Forhold førte til idelige Revolutioner. De græske Stater svingede bestandig mellem to Revolutioner; først gjorde de Fattige Revolution og plyndrede de Rige. Saa gjorde de Rige Revolution og tog deres Formue igjen. — Dette førte saa tilsidst til, at Grækenland blev et let Bytte for Rom.

Men i Rom kommer saa den samme Historie igjen. De to Klasser, Patricierne og Plebejerne, Rige og Fattige, fører idelig Kamp med hinanden. Plebejerne, de Fattige, tilkæmper sig omsider *politiske Rettigheder*. Men Ulighederne i Kaar vedblev. Ædle Mænd blandt de Rige søgte ved forskjellige Love at udjævne denne Ulighed ved at give de Fattige Jord. Men de kunde ikke føre det igjennem; Modstanden var for stærk. Saa endte det med, at Romerriget gik til Grunde.

Vore moderne Samfund staar nu i den samme Kamp. Og nu er Faren langt større. Thi i de hedenske Samfund anerkjendte man ikke alle Menneskers naturlige Lighed. Slaven betragtedes kun som et Dyr, der hverken kunde gjøre Fordring paa almindelig Stemmeret eller Ejendomsret. Med Kristendommen er Lighedstanken kommen ind i Verden, og skjønt Statskristendommen har gjort sit Bedste for at udslette den, bor denne Lighedstanke dog i Folkene. Folkene begynder at komme i Tanker om, at Kristus var ikke de Riges Ven. — En berømt Nationaløkonom har sagt: „*Hvis Kristendommen lærtes og forstodes i sin Stifters Aand, vilde den nuværende Samfundsorden ikke staa en eneste Dag.*“ — Den Tid nærmer sig, da Statskristendommen vil have udspillet sin Rolle, og da Kristendommen vil læres og forstaas i sin Stifters Aand.

I vore Dage er altsaa Slaven forsvunden. Arbejderen er bleven fri Borger. Han møder ved Valgene og afgiver sin Stemme, han tager Sæde i de lovgivende Forsamlinger, og der forlanger han, bestandig mere højrøstet, at han vil have Ejendom. Religionen giver ham Ret, de store Tænkere, der ser Sagen fra et rent menneskeligt Standpunkt, giver ham ogsaa Ret. Hvorledes vil man da kunne hindre ham i at gjennemføre det? Ja, hvis han *kun* havde Retten, saa var det let at hindre. Men Sagen er den, at han har ogsaa Magten. Han har hidtil ikke været sig denne sin Magt bevidst, han er det ikke rigtig endnu. Men hvor længe vil det vare, før han bliver det? — Den bekjendte engelske Statsmand Disraeli siger: „Endnu er Socialismen kun som en sagte Susen, der næppe bevæger Løvet. Men snrar vil den være den løsladte Orkan, der kuldkaster alt paa sin Vej.“ — I Tyskland tæller det socialdemokratiske Parti snart sine Stemmer ved Valgene i Millionvis. Og saaledes er det snart i alle de store evropæiske Lande. De smaa kommer ogsaa godt med. I Amerika har Arbejderpartiet først for nylig begyndt at organisere sig; men alting tyder paa, at det inden kort Tid netop dér vil kunne udfolde en mponerende Styrke. Det er ikke hen i Vejret, naat der siges, at vi hører i vore Dage Fodslaget af de opmarscherende Arbejderbataillioner. Og alle disse Bataillioner, hvis Styrke vil være uimodstaaelig, naar de først er organiserede, de har kun ét Løsen: En anden Ejendomsfordeling, en større Lighed mellem de Enkeltes Kaar. — Skal de moderne Stater ikke dele Skjæbne med Oldtidsstaterne, saa bliver de nødte til at tage Hensyn til denne Fordring. Baade den menneskelige og den kristelige Retfærdighed fordrer, at enhver faar Løn i Forhold til sit Arbejde, saa at Ejendommen i Virkeligheden bliver Arbejdets Udbytte, medens der nu tit ikke er det mindste Forhold mellem Ejendom og Arbejde. — Naar Talen er om en anden Arbejdsfordeling, saa vil de fleste forarges, baade Højremænd og Venstremænd. Man gaar nemlig ud fra, at der kun kan gives en eneste Form for Ejendom, nemlig den, som nu er den raadende. Men dette er en fuldstændig Vildfarelse. Den Form for Ejendom, som vi har hos os, er ikke engang i vore Dage den eneste. „Enhver Sit“ bragte for nogen Tid siden nogle Oplysninger om Ejendomsforholdene i Schweits, hvor hver Kommune har store Fællesejendomme, foruden de mindre Ejendomme, der er i private Personers Besiddelse. Noget lignende er Tilfældet i Rusland og i det hele blandt de slaviske Folkestammer. Men ogsaa andre Steder i Evropa, f. Eks. i Holland, træffer man endnu enkelte Steder paa Fællesskabet som Ejendomsform. Og dette er i det hele den ældste Ejendomsform, som en Gang var udbredt over hele Jorden. Man gik i de ældste Tider ud fra, at ethvert Menneske havde Ret til saa megen Jord, som kunde være tilstrækkeligt til hans Underhold. Jorden tilhørte ikke nogen enkelt, men den var Stammens, Folkets Ejendom. I Romerstaten blev den private Ejendomsret til Jorden indført første Gang. Men det varede meget længe, før den trængte igjennem og blev almindelig. Dette er værd at lægge Mærke til, at Ejendommen fra Begyndelsen af alle Vegne er social, den tilhører Samfundet, og Enkeltmanden har kun Brugsretten af den. Dette viser nemlig hen til, at Ejendomsbegrebet maa sés fra to Sider, fra Enkeltmandens Side og fra Samfundets Side. Ejendomsretten er nemlig ikke blot indstiftet i den Enkeltes Interesse, men i Samfundets Interesse. I de ældste Tider lagde man særlig Vægten paa Samfundet som den egentlige Ejer, nu lægger man Eftertrykket paa den Enkelte. Men dette kan føre og har allerede ført meget farlige Følger med sig. Lad os oplyse det ved et Eksempel: Der strander et Skib med et lille Selskab ombord paa en ubeboet,

frugtbar Ø. Selskabet tager Øen i Besiddelse og fordeler den mellem sine enkelte Medlemmer, som snart faar fuldt op af gode Ting. Noget efter strander der atter et Skib, og de Skibbrudne kommer i Land. Men al Jorden er optagen, og man har ingen Brug for de nye Gjæster hverken til det ene eller det andet. Hvad skal disse saa gjøre? — Men saaledes er det jo netop med Jorden. Gjennemfører man den private Ejendomsret ensidigt, uden Hensyn til hele Samfundet, saa kan Jorden blive optaget af nogle enkelte store Jordkonger. Og det er Tilfældet i enkelte Lande, især England, Skotland, Irland. Og hvis Godsejerne kunde, mon de saa ikke gjorde det her? Og det er slet ikke umuligt, der er endog Rimelighed for, at Pengemændene en Gang vil kunne gjøre det. Og saa havde de det i deres Magt at lade største Delen ligge hen til Skov og Jagtdistrikter og kun lade saa meget dyrke ved deres Trælle, som var tilstrækkeligt til deres Fornødenheder. Hvad skulde saa alle de andre gjøre? Ja, de havde intet andet at gjøre end enten at tilvejebringe en Forandring i disse Forhold eller dø af Sult. Efter al Rimelighed vilde de vælge det første. Det vilde mulig stride mod *Loven*, men det vilde ikke stride mod *Retten*. For rigtignok sætter man altid *Lov* og *Ret* sammen, som om det var et og det samme. Men det er en Fejltagelse. Fordi noget er Lov, derfor er det ikke sikkert, at det er Ret. Der var en Gang, da det var Lov, at man kunde gjøre Mennesker til Trælle. Men det har aldrig været Ret. Nu er det Lov, at en Mand kan eje Jord i mange Mils Udstrækning, Jord, som var tilstrækkelig til at føde mange tusinde Mennesker. Men man har begyndt at spørge, om dette ogsaa er *Ret*, Ret fra et menneskeligt og Ret fra et kristeligt Standpunkt. Og der bliver bestandig flere, som vil besvare dette Spørgsmaal med et: Nej! det er en himmelraabende *Uret*, om det saa tusinde Gange er *Lov*! — Lad os faa slaaet det fast iblandt Folk, at *Retten* er højere end *Loven*. Thi Retten er noget guddommeligt, men Loven er noget menneskeligt. Retten er noget evigt, Loven er kun Udtryk for den menneskelige Tankegang til en vis given Tid; og den kan være meget ufuldkommen. Retten — den lader sig ikke hovmesterere af Loven, men det er alle ædle Menneskers Sag at faa Lovene omdannede, saa de stemmer med Retten.

Og skal Lovene omdannes, saa de kommer til at stemme med Retten, saa maa der sættes større Skranker for den private Ejendomsret, end der nu er. Thi som Ejendomsretten nu er, gaar den kun ud paa at sikre nogle Enkeltes Velvære, saa de kan leve højt paa Menneskeslægtens Bekostning. Der maa tages saadanne Forholdsregler, saa Ejendom ikke mere bliver en Forret for nogle enkelte, men saa den kan komme alle tilgode. Man maa, under en eller Form, stræbe at komme tilbage til, at det bliver Samfundet, som er den egentlige Ejendomsbesidder. Selvfølgelig kan man ikke ligefrem vende tilbage til de gamle Former for Samfundets Ejendomsret; det maa være under en Form, der lader sig forene med Nutidens Fremskridt. Men Hovedsagen i Øjeblikket er ikke at finde den mest passende Form for Fremtidens Ejendomsret; Hovedsagen er først at sé, at den Form, som vi nu har, den duer ikke, da den vil føre til, at Halvdelen af Menneskeslægten dør af Sult, medens en lille Klat æder og drikker sig ihjel. Den berømte tyske Tænker Fichte siger: „Vi vil komme til en social Ordning af Ejendomsretten; den skal tabe sin udelukkende private Karakter for at blive en offentlig Institution. Hidtil har Staten ikke havt anden Pligt end at sikre enhver den rolige Nydelse af, hvad han besidder. Fremtidig skal det være Statens Pligt at sætte enhver i Besiddelse af den Ejendom, hvortil hans Fornødenheder og hans Evner giver ham Ret.“ — Og spørger vi saa, hvilken Kraft der vil bevirke en saadan Forandring af Ejendomsforholdene, saa enhver faar efter sine Fornødenheder og sit Arbejde, saa mener Fichte, at det er Kristendommen. Herom siger han: „Kristendommen bærer endnu i sig en Fornyelsens Kraft, som man ikke aner. Hidtil har den kun virket paa Individerne, de enkelte, og middelbart gjennem dem paa Staten. Men den, der har kunnet vurdere dens Kraft, det være som Troende eller som uafhængig Tænker, vil indrømme, at den en Dag vil blive den indre, ordnende Magt i Staten; og da vil den aabenbare for Verden sine Tankers fulde Dybde og sine Velsignelsers fulde Rigdom.“ — Naar den berømte Tænker sætter et saa stort Haab til Kristendommen, saa er det selvfølgelig ikke den herskende Statskristendom, han tænker paa, den, som hos os er repræsenteret af Godsejer Scavenius. Denne herskende Statskristendom har altid været, er og vil altid blive en uforsonlig Modstander af Retten i dybeste Forstand. Den vil, trods de mange hæderlige Mænd, der staar i dens Tjeneste, i sin Helhed bole med Rigdommen, krybe for Magten og lægge Kjærlighedens Kaabe over de Mægtiges Synder. Det har den gjort altid, og det vil den gjøre altid, saa længe der er mindste Liv i den. — Men — jeg har sagt og skrevet det 100 Gange, og jeg skal sige og skrive det 1000 Gange endnu, — der er Forskjel paa Statskristendommen og den gamle Kristendom, hvad hele Spørgsmaalet om Menneskets *Ret* angaar, en saa stor Forskjel, at de er som to forskjellige Religioner. Der er en Kløft mellem dem saa stor som mellem en Godsejer og hans Daglejer, en rig Fabrikant og hans Arbejder, der træller for Maskinen for at skaffe ham Penge. Statskristendommen, — den passer for Godsejeren og Fabrikanten. Den gamle Kristendom, — den passer for Daglejeren og Arbejderen. — Det er om denne sidste Kristendom, at Fichte siger, at „den ejer i sig en Fornyelsens Kraft, som man ikke aner.“ Men dens Kraft har meget vanskeligt ved at fornyes, saa længe Statskristendommen hersker. Thi denne ligger og tynger paa den gamle Kristendom, som et Isdække ligger og tynger paa det rindende Vand. Der vil gaa lang Tid endnu, før Statskristendommens Isdække bliver sprængt. Mange kristne Mænd og Kvinder skal lægge Kræfterne til, før det sker, og der er endnu kun faa. Men de faa vil en Gang blive

mange; og naar de, som nu forlanger en retfærdigere Ejendomsfordeling i Menneskelighedens Navn, engang kan mødes med dem, som forlanger det samme, ikke alene i Menneskelighedens, men i Kristendommens Navn, — saa vil det ske.

Optegnelser af vestjysk Folkesprog.

Da Bladet har bragt Iagttagelser af Øernes Landskabsmaal, vil det maaske ogsaa se lignende Ting fra Vestjylland, hvor sikkert det mest ejendommelige jyske Folkesprog har hjemme. De meddeles her af en indfødt Vestjyde.

I. To Skjæmtesagn.

Æ Præjst å æ Dejn i Mjøbor'. De war en Sønda, te æ Præjst å æ Dejn i Mjøbor' kjør te Kjærk. Så so æ Præjst, te dær ve æ Kjærk stu en møj fejer Foer. Den fik æ Præjst Løst te, å han så te æ Dejn, te han sku go å æ Kjærk å bind æ Foer å leg den i hans Uen, i de Lav han præjker. Så sku han nok fo nøj å æ Stejg å småg, naar di kam hjem.

Sårren gjor æ Dejn osse; men han kam et ijen, far æ Præjst stu ved æ Ålter å mæst. Så mæst æ Præjst i Ste for de, dæ stu i æ Alterbog:

„Fik du den hvide Bæ—æ—æ!"

Æ Dejn sang så ijen:

„Nej, jeg fik et Ræk af et Træ—æ—æ!"

Så så æ Præjst:

„Så får du også Alverdens Ulykke!"

Men æ Dejn sang:

„Ja tre af mine Sideben gik i Stykker!"

Å så håj æ Kjærktjennest Æen den Gång.

Den mendst Pend. Dæ va jen Gång en Havbu, dæ bløw meldt, for te han håj stållen we æ Hav, lissom så manne. Men di ku alliwal et bewis ham nøj, å så sa' æ Hærresfowed, te han mot go hjem, når han ku gøjr Eje o, te han åller høj tån den mendst Pend we æ Hav. Å de gjor han.

Da han saa kam hjem til hans Kuen, saa sæjer hun: No, bette Per, hurren gik de dæ så? — „De gik gåt, Maren, for æ gjor Eje o, te æ åller håj tån den mendst Pend ve æ Haw." — Men Hærreguj, hurren ku du de! „Å, du ka da wal fåstå, te æ ålti hår tån de støst Pend', æ ku ork!"

Æ Hærbørbo*) i Hawsnøe. Jengång wa to fatte Hærbørbo sejlt ur o æ Hav i en bette Boer for å fejsk. Saa begyn hun å bles åp å æ Wejster, og de kam i stuer Får. Den jen han begyn osse å klaw sæ så ønkelæ, å saa ba han te Worhar å så: „Aa, Worhar å ål hans hælle Apåstel! hjælp wos o æ Land! Hwis æ mo kom løw ind in den jæn Gång, så vil æ low, te æ vil gi tåw store Wogslys te Hærbør Kjærk!"

Den ajen Fisker grint så stel we sæ sjæl å så: „Aa, din sølle Stemper! te Du har jo knap en Pot å kog en Skjæful Grør i; hur mon du vel fo Wogslys fræ te æ Kjærk?

Men den føst ga ham en Skop mæ æ Ålbu å hwisker: „Tøs, tøs! læ wos snak for æ Mand, te wi er o æ Land!"

*) Harboøreboen. (Harboøre er et Fiskerleje i Ringkjøbing Amt.

Undertegnede anbefaler sit velassorterede Lager af reelle Vine, Rom, Cognac, Puncheessentser & Likører.

Særlig anbefales en mild og styrkende

hvid Oportovin

som fortrinlig for saadanne Syge, hvem Lægerne tilraader at drikke Vin.

Pris pr. 1/1 Btl. 2 Kroner.

Peter Buch,
Halmtovet 8, Kjøbenhavn V.

For 5 Kr. Stkt. udsælges særdeles elegante rummelige og solide Rejsehaandkufferter, som før har kostet 12 Kr. Stkt. Forsendes fra J. Knudsen, Bojlum pr. Roslev.

Rødkilde Folkehøjskole
paa Møen.

Karleskolen begynder den 3dje Novbr. og varer i 5 Maaneder. Særskilt Undervisning for Bygningshaandværkere. 150 Kr. for hele Skoletiden.

J. H. Andersen.

Udstillingsgjæster
og andre Tilrejsende kan billigt komme til at bo paa Kjøbenhavns Højskole Chr. Winthersvej 25, Kjøbenhavn. V.
F. Falkenstjerne.

Brokbaand, Suspensorier,
Mavebælter, Moderbandager, Menstruationsbind, Urin- og Navle-Bandager, Douche-Apparater, Clysopumper, Indaandings-Apparater, Respiratorer, Høre-Rør, Isposer, Mælkesugere, Elastiske Strømper, alle Sorter Bind, alle Slags Sprøjter, Luft- og Vandpuder sælges og udlejes, **Underlag til Sygesenge**, Stikbækkener, Elastik, Knive og Saxe, Forbindkasser, **Sygeplejeartikler** og **Forbindstoffer** m. m. tilbydes i stort Udvalg af
Th. Bjering,
Etablissement for Sygepleje-Artikler,
1, Frederiksberggade 1,
„Røde Kors", ved Siden af Apotheket.

Ollerup Højskole
aabnes for Karle Lørdag d. 3. November. Samme Dag vil der ved Eftermiddagstogenes Komme være Vogne ved **Svendborg Banegaard** til at befordre Elevernes Tøj ud til Skolen. Foruden Undervisning i de almindelige Højskolefag tilbyder Skolen Undervisning i svensk Gymnastik. Haandværkere kan faa Undervisning i Bygningstegning. Indmeldelser modtages af
J. P. Kristensen-Randers.

En Pige søger Plads til Novbr. paa en Gaard, hvor hun kan lære Husholdning og ellers være Husmoderen behjælpelig med al forefaldende Husgjærning. Billet mrk. F. M. bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Tune Landboskole.
Pigeskolen aabnes d. 3. Sept. og varer til Novbr. Ved Siden af den egentlige Højskoleundervisning kan Pigerne faa Lejlighed til at lære praktisk Mælkeri.
Karleskolen begynder d. 5. Novbr. og bestaar af **en Højskoleafdeling** og **2 Landbrugsafdelinger** med Kursus paa 5 og paa 9 Maaneder. Skoleplanen tilsendes og nærmere Oplysninger meddeles af **A. Svendsen,** Tune, Taastrup.

Mellerup Folkehøjskole
ved Randers.
Karleskolen begynder d. 3. November. Flere uformuende Elever kan faa fri Undervisning. **Jens Bek.**

Vallekilde Folkehøjskole.
Højskolen for voxne Karle aabnes den 3. November.
Ernst Trier,
Vallekilde Folkehøjskole
ved Svinninge
p. Sjælland.

Unge Mennesker
tages i Pension og vil faa et virkelig godt Hjem til rimelig Pris hos en frisindet Familie. **L. Larsen,**
Linnésgade 22, 4. Sal, Kbhv.

Ansvarhavende Redaktør **Henning Jensen.**
Trykt hos Rasmussen & Olsen.
Kjøbenhavn